

*Jan Hajšman
Jaroslav Vogeltanz*

Tajemství vrcholů Českého lesa I.

Obsah

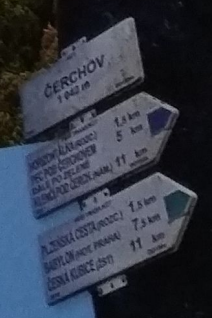
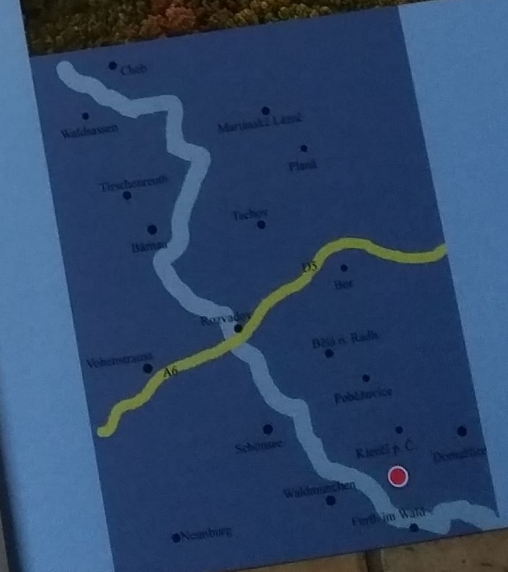
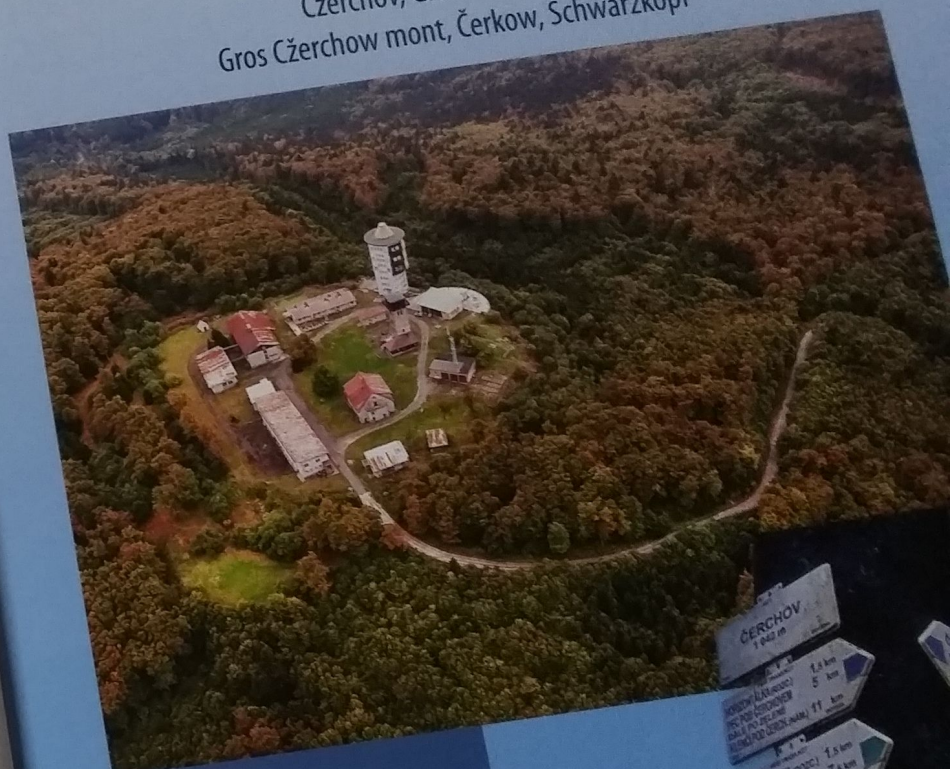
Čerchov	7
Dieberg	25
Ebene	33
Entenbühl	47
Fahrenberg	53
Haltrava	59
Havran	67
Kreuzfelsen	79
Liščí hora	91
Nad Rašelinami	97
Na Skalkách	101
Sádek	105
Starý Herštejn	115
Stückstein	123
Svatá Anna	129
Škarmanka	137
Velký Zvon	143

Čerchov

1 042 metrů

NÁZVY HORY V HISTORII

Czerchov, Grosse Czerchov,
Gros Czerchow mont, Čerkow, Schwarzkopf

Turistické značky:
Převýšení nad okolím:
Rozhled:

Rozhledna a Chýše Pasovského

abizel vždy nádherný a daleký výhled do okolní země první snahy o vystavení rozhledny se objevily v roce 1894. Pouhý rok po založení domažlického Klubu českých turistů díky práci jeho členů na Čerchově rozhledně byla označena – otevření rozhledny na Čerchově nebylo prvním, v sousední oblasti země bavorské. Jak v demních letech 1894 a 1895, tak i v letech 1896 a 1897, kdy se v okolí Čerchova stala rozhledna na Čerchově nejvyšší v Čechách. Rozhledna je ležící v údolí, v blízkosti státek Čerchov vidět. Rozhledna je stavba prakticky zbudovaná za okolnosti, jež dlužno předem k pravému ocenění práce, již během jediného jara vykonat psalo se v časopise turistů v roce 1894.

Načimetrová dřevěná rozhledna měla vyhlídkovou plochu 1054 metrů nad mořem. Velké množství práce si ale nebylo samotné rozhledny, ale také značení cest v jejím okolí. Na samotné rozhledny, ale také značení cest v jejím okolí. Na samotné rozhledny, ale také značení cest v jejím okolí. Na samotné rozhledny, ale také značení cest v jejím okolí.

Načimetrová dřevěná rozhledna měla vyhlídkovou plochu 1054 metrů nad mořem. Velké množství práce si ale nebylo samotné rozhledny, ale také značení cest v jejím okolí. Na samotné rozhledny, ale také značení cest v jejím okolí. Na samotné rozhledny, ale také značení cest v jejím okolí.

Načimetrová dřevěná rozhledna měla vyhlídkovou plochu 1054 metrů nad mořem. Velké množství práce si ale nebylo samotné rozhledny, ale také značení cest v jejím okolí. Na samotné rozhledny, ale také značení cest v jejím okolí. Na samotné rozhledny, ale také značení cest v jejím okolí.

První otevření rozhledny 15. července 1894 (Procházka 2010, 39)

Dřevěná rozhledna a Chýše Pasovského kolem roku 1900 (Procházka 2010, 40)

proslavenému malebnému, vždy až po hranice ryze českému kraji tomuto "hrabě ze Stadionů v Koutě, věnoval pozemek a část stavebního dříví, hrabě ze Stadionů v Trhanově, dodal veškerá prkna. Další potřebný materiál zajistil majitel sklárny a velkostatku Fichtenbachu (Bystřice) pánové Herman Kupfer a Sigmund Glaser. Samotná stavba pak byla dílem stavitele Aloise Procházky a domažlického tesaře Josefa Kryštofa. Pracovalo na ní 50 dělníků a o namáhavou a obtížnou dopravu na vrchol Čerchova se postarali místní sedláci. Chata vyrostla na ploše 135 m², turisté mohli se postarat místní sedláci. Chata vyrostla na ploše 135 m², turisté mohli se postarat místní sedláci. Chata vyrostla na ploše 135 m², turisté mohli se postarat místní sedláci.

Interiér jednoho z pokojů v Chýši Pasovského (Procházka 2010, 41)

Kurzova věž před stoletím...

Turisté na Čerchově, rok 1919

Kurzova věž a Chýše Pasovského, již se zasklenou verandou

Oslice Soňa s rodinou Josefa Mauera (Procházka 2010, 42)

Kurzova věž

Dřevěná rozhledna, připomínající spíše robustní lešení, se po deseti letech provozu blížila konce své životnosti. Klub českých turistů se rozhodl nahradit ji rozhlednou kamennou, která by nahradila významu Čerchova. Se stavbou se začalo na jaře roku 1904 hned po startu sněhu. Počátky stavby rozhledny provázal neustálý vodovod od 400 metrů vzdálené studánky. Základní kámen byl slavnostně položen 23. května 1904 „se třími sokly 80 cm nad terémem“. Do základů věže byla při té příležitosti vložena pamětní listina, „aby pokolení budoucí, kterému směl p v roce 1904, se třími sokly 80 cm nad terémem“. Do základů věže byla při té příležitosti vložena pamětní listina, „aby pokolení budoucí, kterému směl p v roce 1904, se třími sokly 80 cm nad terémem“.

Slavnostní otevření dokončené věže bylo již 16. července 1905. Nová kamenná rozhledna měla 25 metrů. Její čtyři patra propojena dřevěnými schodišti, poslední patra byla zasklená, aby umožňovalo celkový výhled do krajiny. S Pasovského chýše věž spojena v jeden celek pro v roce 1917 byl na rozhledně dřevěný ochoz. Opravena byla dřevěným nákladem 1 447 korun. Nákladná přestavba rozhledny byla dokončena v roce 1936, kdy byly dřevěné schodiště nahrazeny železobetonem. Z kreslené panorámy. Z návštěvníci dlouhou dobu, v roce 1938 turisté už nemohli vstoupit do rozhledny.

ermarte

Furth im Wald

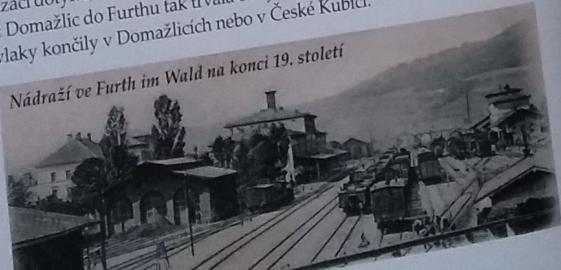
ld (Brod nad Lesy) leží na velmi staré a významné
orska do Čech. Osídlení u důležitého brodu je patrně
lemaiově mapě z roku 150. Středověká osada „Furt“
aké v roce 907, kdy v ní vydal dvě listiny východo-
ík IV. Furth, tehdy psaný lafinsky „villa Vurte“, je
listinou z roku 1086. Na město povýšili osadu v roce
vévodové z rodu Wittelsbachů, kteří měli v úmyslu
né politické, hospodářské a obranné centrum u hranic
tví. Dálkové cesty se střetávaly u celnice (dnešní
se proclívalo zboží.
k přinášela městu nejen bohatství, ale často i zkázu.
ek byl Furth opakovaně pustošen. Až v roce 1451, kdy
4 let český šlechtic Přibík z Klenové, se začalo zvolna
em 15. století byl založen furthský hraniční prapor stále
ný z občanů města a okolí. Zajišťoval ochranu hranice
a pod velením hraničních hejtmanů fungoval téměř 300
blání města švédským vojskem koncem roku 1633 ale
Podobná situace se opakovala i v roce 1641.

Podobná situace se opakovala i v roce 1641.
města nastal v 19. století. Rozhodující impuls přinesla
níků. Zároveň se Furth začal rozvíjet jako letovisko, které
ranou jižní části Českého lesa. Po druhé světové válce
o díky příhraniční železniční stanici jako jeden z hlavních
ů, skrz nějž prošlo několik stovek tisíc uprchlíků a odsu-
z Československa. V následujícím období se do rozvoje
promítala blízká hranice, pro běžné obyvatelé a turisty
to na rozhraní mezi Šumavou (Bayerischer
10 000 obyvatel a je

Česká západní dráha

Úbočím vrchu Dieberg stoupá železnice z Furthu do Domažlic a Plzně a ve-
líkým obloukem jej obtáčí ze tří stran. S myšlenkou stavby železnice z Prahy
přes Plzeň do Bavorska přišla v roce 1851 Plzeňská průmyslová komora
a žádala vídeňskou vládu o podporu. O rok mladší rakousko-bavorská
smlouva však obsahovala pouze mlhavě definované požadavky na nová
železniční spojení mezi oběma zeměmi. Nová mezistátní smlouva z roku
1856 ale již hovořila o této trati. Koncese na stavbu a provozování dráhy
z Prahy do Brodu nad Lesy (Furth im Wald) byla udělena roku 1859 a do
1861 zprovozněn úsek z Furthu do Domažlic. Jako první byl v roce 1861 zprovozněn úsek z Furthu
do Plzně, kde trať končila na provizorním nádraží ve Skvrňanech. Teprve
následujícího roku byla dokončena trať až do Prahy-Smíchova. Trať České
západní dráhy (německy oficiální název zněl „k. k. privilegierte Böhmische
Westbahn“) provozovala soukromá společnost až do roku 1894, kdy byla
zestátněna. Po trati jezdily vlaky přes hranici i v době totality. Kromě ná-
kladních vlaků také jednou denně mezinárodní pohraničníky se psy,
V České Kubicích byly vlaky důkladně prohlédnuty pohraničníky. Teprve
nad trati byla i lávka, ze které bylo možné zkontrolovat vagóny. Teprve
poté mohla být otevřena vrata v signálce (plotu z ostatních drátů se signa-
lizací dotyku, dnes známé jako „železná opona“) a vlak mohl projet. Cesta
z Domažlic do Furthu tak trvala obvykle téměř dvě hodiny. Běžné osobní
vlaky končily v Domažlicích nebo v České Kubicích.

Nádraží ve Furth im Wald na konci 19. století

Dieberg při pohledu od Dolní Falmavy střechi po stranách šumavský Ostrý a Hoher Bogen

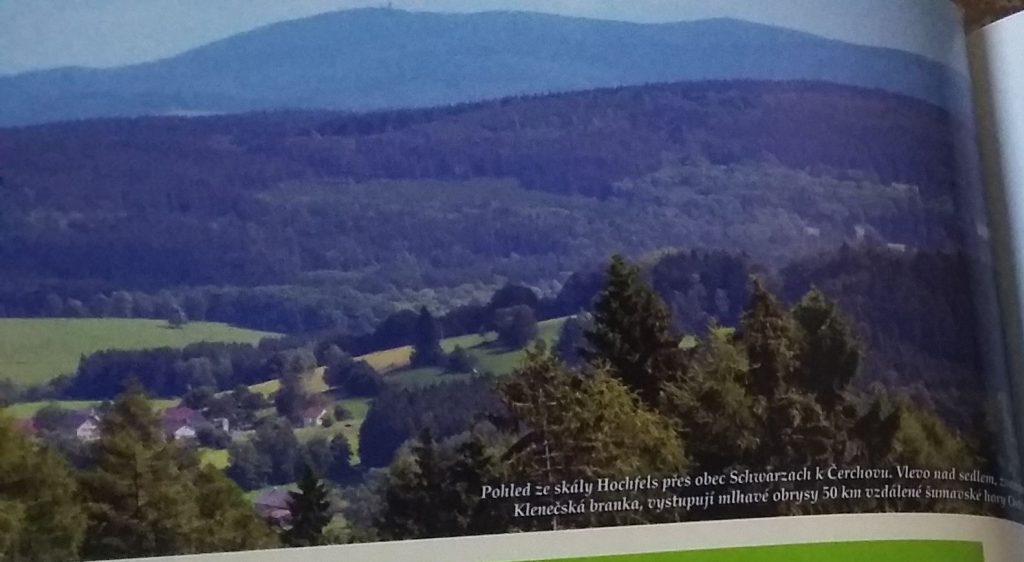
Zajímavosti

- Na hřebeni Diebergu stojí dřevěná chata furthské horské služby Bergwacht-hütte. Lesní průsek v její blízkosti je využíván k paraglidingu.
- Pod chatou najdeme kamennou vyklenovou kapličku, železný klíček a ve skále zasazenou pamětní desku furthského rodáka, vynikajícího horolezce Toniho Schmidta (1909–1932). Spolu se svým bratrem Franzem (1905–1992) uskutečnil v létě roku 1931 úspěšný prvovýstup severní stěnou Matterhornu, o necelý rok později ale tragicky zahynul v severozápadní stěně rakouské hory Wiesbachhorn. Na olympijských hrách v Los Angeles konaných téhož roku obdržel in memoriam zlatou medaili.
- V místě lomu státní hranice 850 metrů severovýchodně od vrcholu Dieberg stojí starý tereziánský hraniční kámen s vytesanými znaky Čech a Bavorska. Postaven byl při vytýčování hranice po podepsání hraniční smlouvy mezi císařovnou Marií Terezií a bavorským kurfiřtem Maxem Josefem III. Bavorským dne 3. března 1764. K lomu hranice s mezíkem se přibližuje silnička spojující vsi Klöpflberg a Dieberg.
- Na říčce Koubě (Chambach) pod Diebergem byla v roce 2008 postavena protipovodňová retenční nádrž. Název Drachensee (Dračí jezero) získala podle nejnámější furthské pověsti. Původ pověsti není znám, ale slavnost „Skolení draka“ je připomínána již roku 1590. Kořeny má nepochybně v legendě o sv. Jiří a snad souvisí s obdobím husitských válek, které pohraniční oblast Bavorska velmi pozna- menaly. Furth s okolím byl mezi lety 1420 a 1433 několikrát vyplněn husitskými vojsky. Oblíbené slavnosti se odehrávají každoročně v srpnu na furthském náměstí.
- Málokdo dnes tuší, že ve výběžku českého území pod Diebergem, sevěrem z jedné strany Medvědíím potokem, kterým prochází hranice, a z druhé strany železniční trati, stávala malá ves Plassendorf, český zvaná Kubička. Ves osedmi chalupách založili v roce 1707 majitelé koutského panství. V roce 1839 zde žila téměř stovka obyvatel, pak jejich počet klesal. Po druhé světové válce a odsunu německého obyvatelstva byla ves v těsné blízkosti hranice zbořena.

Dřevěná chata Bergwacht-hütte na Diebergu

Hřeben Čerchov – Dlouhá skála – Smrčí –

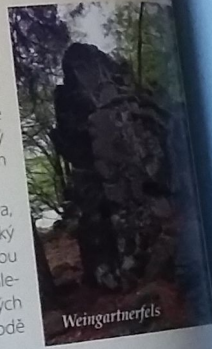
Pohled ze skály Hochfels přes obec Schwarzach k Cerchovu. Vlevo nad sedlem, zprava nad Klenětskou brankou, vystupují mlhavé obrysy 50 km vzdálené šumavské hory Otava.

oru

ena cesta na vrchol Ebene vede ze vsi Stadlern (3 km, 1 042 m). Vede nejprve kolem skalního hřebene Hochfels (1 042 m), něhož stoupá lesem ke zřícenině Reichenstein (bez zříceniny již pokračuje téměř po rovině a v závěru mírně stoupá k okraji bývalých lyžařských sjezdovek, z nichž se rovněž nabízí krásné rozhledy. Jiná cesta stoupá od hraničního přechodu Klenětské branky nejprve po silnici do osady Waldhäuser (2,5 km). Až u osady se dojet autem. Odtud pokračuje stezka při státní hranici k vrcholu potoka Schwarzach až k rozcestí nad Bügellohe, kde se lze dostat do vrcholku (celkem 5,5 km, převýšení 220 m). Tato možnost představuje značená cesta od hraničního přechodu Pleš-Plešského potoka (Weissbach). Cesta vede přes Schindlerův mlýn a přichází stejně jako předchozí cesta k rozcestí nad Bügellohe (5 km, převýšení 220 m). V dnešní době můžeme zvolit cestu přes „zelenou“ hranici a vydat se na Ebene z Mostku přes Pleš (5 km, převýšení 380 m) nebo z býv. Walddorfu přes Václav a Bügellohe (6 km, převýšení 290 m). Nejvhodnější stoupat po cyklostezkách až k odbočce na Böggerbergem (na silnici ze Stadlernu do Schönsee) a odtud po silnici nad Bügellohe a k vrcholu. Okruh z Bělé nad Radbuzou přes Pleš, Friedrichshäng, Ebene, Stadlern, Schwarzach a Pleš činí 42 km, vede převážně po asfaltu nebo zpevněných cestách a vyžaduje při něm nastoupání celkem 630 výškových metrů.

Výhled

Z vyhlídkové plošiny na rozhledně Bohmerwaldturn se otevírá nádherný výhled na hřeben Českého lesa od Cerchova (1 042 m) po Dyleň (940 m), včetně jeho bavorské části (Oberpfälzer Wald). Za dobré viditelnosti dohlédneme až k Šumavě, kde rozeznáme zejména Velký Javor (1 456 m), dvojvrchol Ostrého (1 293 a 1 266 m) a Hoher Bogen (1 079 m). Na severní straně se modrá pásma Slavkovského lesa a na severozápadě vrcholky Smrčín. Při výjimečně příznivých podmínkách můžeme na jižním obzoru spatřit i rozeklaný alpský hřeben, zejména masiv Dachsteinu (2 995 m) a Watzmannu (2 713 m). Velmi dobrý rozhled nabízí věž ve směru do Čech. Ostatně právě kvůli němu byla postavena. Pouze dva až tři kilometry severovýchodně se rozkládá pastvina, kde stávaly vsi Pleš, Rabov a Václav. Vpravo nad nimi se vypíná lesnatá homole s nepřírozanou mohutnou věží na vrcholu – Velký Zvon (863 m). Vpravo od ní rozeznáme na špičatém kopci věž románského hradu Přimdy (848 m). Z českého vnitrozemí je dobře vidět Bor u Tachova, část města Bělé nad Radbuzou, Hostouň, Horšovský Týn se zámek nebo Domážlice s charakteristickou kulatou věží. Při dobré viditelnosti rozeznáme dalekohledem i komíny města Plzně, včetně panelových domů na Severním předměstí. Obzor na východě uzavírá pásma Brd.

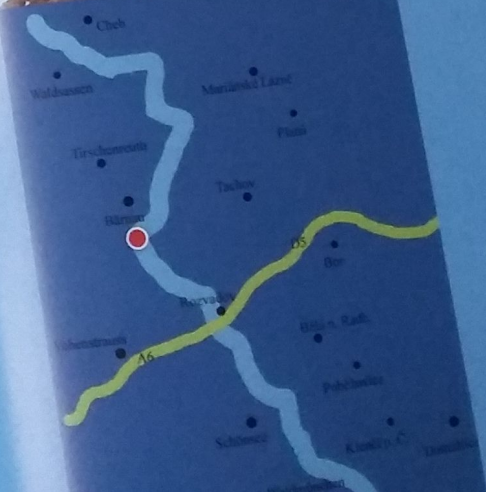
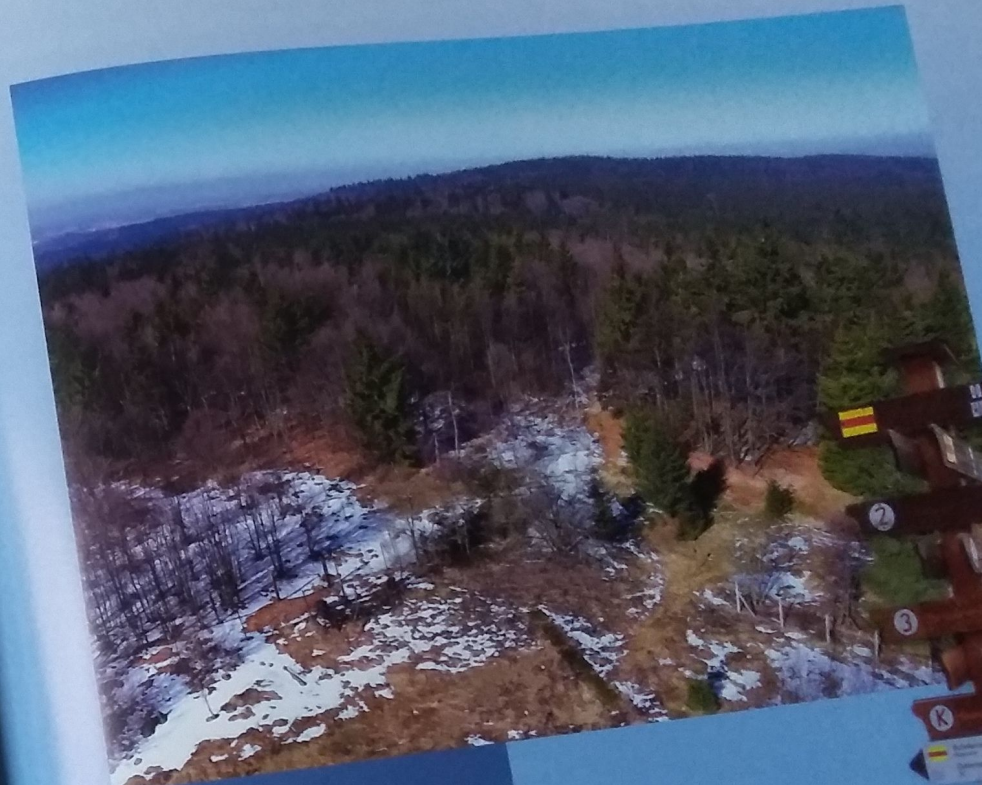
Weingartnerfels

Entenbühl

900 metrů

NÁZVY HORY V HISTORII

Creutzbran, Entenbil

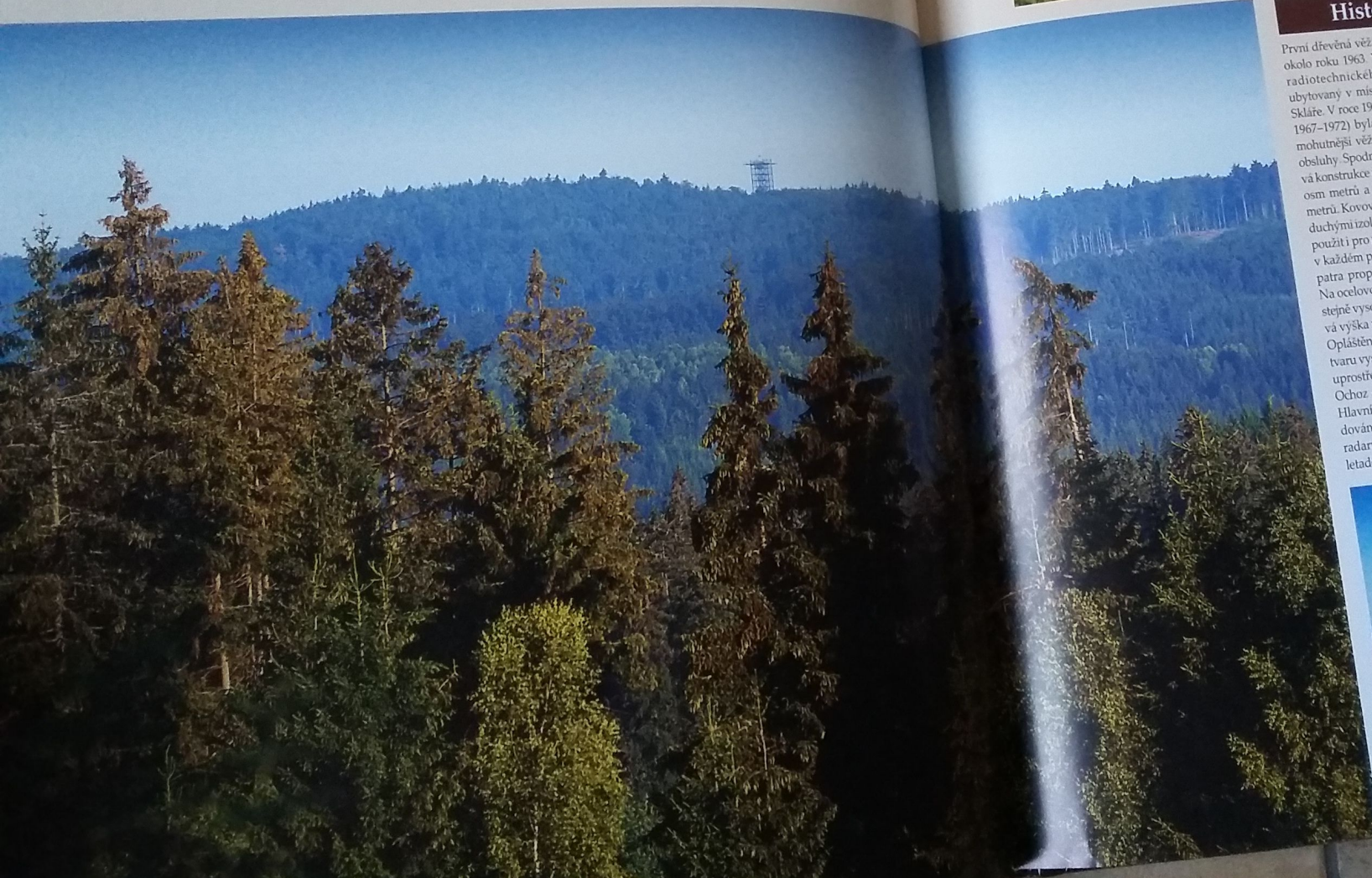

- Turistické značky: (600 m)
- Převýšení nad okolím: 50–320 m
- Rozhled: 5

Vrch Havran najdeme v nejzápadnějším cípu Tachovska v blízkosti státní hranice s Německem. Z české strany jde o vrchol odlehlý, velmi vzdálený od obydlených sídel. Pokud se na něj vydáme po zelené turistické značce z obce Lesná, čeká nás dvanáctikilometrová cesta hlubokými hvozdy, vedená, dalo by se říci, „srdcem“ Českého lesa. Prochází pouze přes samotu se zputlým loveckým zámečkem s novodobým českým názvem Ostrůvek, který dobře vystihuje její osamocenost uprostřed lesů. Jen o čtyři kilometry kratší cesta vede ze Staré Knížecí Huť, jediné vsi v této části Českého lesa, která alespoň v torzu přežila období socialistického hospodaření. V minulosti ale bývalo okolí Havranu osídleno a využíváno. Pouhý kilometr severovýchodním směrem hospodaření. V minulosti osada Neu Windischgrätz, přejmenovaná po roce 1945 na Skláře, a o něco dále k západu větší osada s podobnou minulostí zvaná Goldberg, dnes Zlatý Potok. Obě zanikly v polovině minulého století.

Na německé straně hranice však běžel život dál, a proto je dnes odtud přístup na vrchol Havranu mnohem kratší. Jestliže na české straně stávala skelná huť mající v názvu zlato, na německé straně nesla jméno jiného cenného kovu. Osada Silberhütte, tedy Stříbrná Huť, je dnes známým centrem běžeckého lyžování a frekventované okružní procházejí také kolem Havranu.

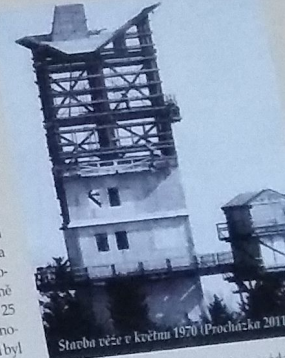
V období studené války se stal Havran strategickým bodem československé armády. Vyrostla zde vysoká věž, využívaná k radiologickému průzkumu i jako hláska protiletectvé obrany. Její torzo odsouzené k demolici bylo v roce 2013 na poslední chvíli zachráněno a opraveno. Nová rozhledna na Havranu je dnes prvotřídním vyhlídkovým bodem a vyhledávaným turistickým cílem Tachovska.

Historie věže

První dřevěná věž na Havranu byla postavena okolo roku 1963. Vybudoval ji vojenský útvar radiotechnického průzkumu ze Zbiroha, ubytovaný v místech, kde dříve stávala osada Skláře. V roce 1970 (někdy se uvádí, že v letech 1967–1972) byla na vrcholu postavena nová mohutnější věž, k níž přiléhala zděná budova obsluhy. Spodní část věže tvořila masivní ocelová konstrukce na čtvercovém půdorysu o straně osm metrů a zakončoval ji ochoz ve výšce 25 metrů. Kovová konstrukce byla obložena jednoduššími izolačními deskami. Stejný materiál byl použit i pro příčky místnosti, které se nacházely v každém podlaží šestipatrové věže. Jednotlivá patra propojovalo masivní železné schodiště. Na ocelovou konstrukci věže navazovala téměř stejně vysoká dřevěná anténní nástavba a celková výška věže tak činila úctyhodných 46 metrů. Opláštění obou částí bylo jednotné, a tak věž ve tvaru vysokého neforemného kvádrů s ochozem uprostřed působila kompaktním dojmem. Ochoz sloužil jako hláska protiletectvé obrany. Hlavním účelem věže na Havranu však bylo sledování vojensky radiotechnických cílů, tedy radarů a identifikačních či navigačních systémů letadel armád tehdy nepřátelské Severoatlanti-

TAJEMSTVÍ VRCHOLŮ ČESKÉHO LESÁ
 ké aliance. Jednalo se o izolemy propojený systé-
 m stanovišť při západní hranici Československa,
 na kterých pracovali příslušníci vojenských útvarů,
 podřízených 7 radiotechnické brigádě ve Zbirohu.
 Praporek z Marianských Lázní podíval základny na
 Velkém Zvonu, Havranu a Dýlně a spolupracoval s
 podobnou jednotkou v Německé demokratické republice.
 Druhý praporek z Klenčí pod Čerchovem pak měl své
 stanoviště na Havranu, Velkém Zvonu a Čerchově.
 Zařízení dokázalo sledovat a identifikovat letadla až
 do vzdálenosti 500 kilometrů a pokrývalo tedy
 podstatnou část Německé spolkové republiky,
 včetně východních oblastí Francie. Věž sloužila
 tomuto účelu až do konce osmdesátých let, kdy
 měla být vyměněna anténní nástavba a osazena
 novou modernější technikou. Práce již byly
 zahájeny a nástavba byla sнесena. K dokončení
 záměru ale již po změně režimu nedošlo a věž
 byla pouze provizorně zastřešena.

Stará věž v květnu 1970 (Procházkova 2010b)

V nových podmínkách shledala armáda na Havranu nepotřebnou a v roce 1992 byla demolována. Úsnesením vlády ze dne 11. srpna 1992 bylo rozhodnuto o jejím prodeji. Zvažovaly se různé způsoby využití stavby, například pro občanskou správu řízení leteckého provozu. Vzhledem k vysoké zůstatkové hodnotě věže a její poloze v objektu (přes 28 mil. Kč) se jí věnovala pozornost. To již bylo vnitřní záležitostí a sousedního objektu vyráběného v továrně velmi vandální a tvrdých klimatických podmínkách neustále zhoršoval. Vystup na vrchol věže přesto stále s opatrností možný.

Nová vyhlídková plošina rozhledny

...ke sjezdovce, ku severovýchodním směrům přes Postřekovské
Na obzoru uprostřed hřeben Radčice (721 m).

Rozhled

...zhléd ze Skalek na Sádku je velmi omezený včetně skály, na kterou vede značená
...bočka. V současné době však umožňuje
...společně částečný rozhled několik pasek na
...východních Sádku. Pohlédnout severovýchod-
...m směrem přes Postřekovské rybníky na
...horská a dále do vnitrozemí je možné
...ké z lyžařské sjezdovky. Krásný výhled na
...mažličko a Kdyňsko je od Baarova pomní-
...na Výhledech.

Kudy nahoru

Na Sádek se můžeme vypravit doslova ze
všech směrů. Červená značka z Capartic nás
po 2,5 km přivede k rozcestí Pod Sádkiem,
které leží v mělkém sedle mezi Sádkiem
a Skálami na Sádku. Dále pak vede společně
se žlutou přes zmíněné skály necelý kilo-
metr do sedla Pod Haltravou. Žlutá značka
pokračuje vpravo do Dillů (2 km), červená
hřebenem Haltravy. Do sedla Pod Haltravou
přichází od jihozápadu také zelená značka od

Černé Řeky (3 km). Na Sádek můžeme jít také
přímo od Baarova pomníku na Výhledech po
žluté značce (3 km). Nejnáročnější je výstup
z Klenčí po modré značce, která přichází do
sedla Pod Sádkiem, kde se setkává s červenou
a žlutou (od železniční stanice 4 km, převý-
šení 400 m). Chceme-li jít přímo na vrchol,
můžeme si cestu asi o půl kilometru zkrátit,
pokud se vydáme přímo vzhůru po lyžařské
sjezdovce.

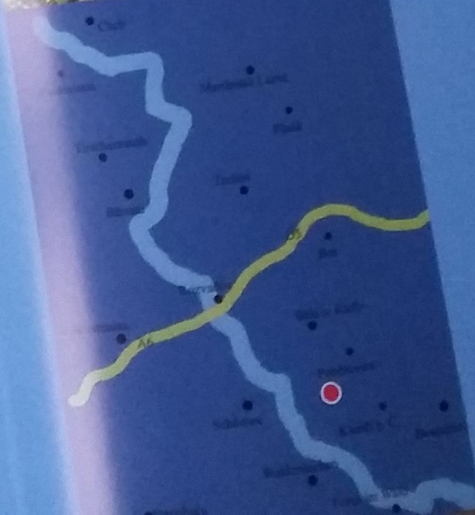

Starý Herštejn

878 metrů

NÁZVY HORY V HISTORII

Herstein Berg, Hirsenstein, Hirsenstein Berg, Starý Hirštejn

Turistické značky:

Převýšení nad okolím:

100-300

Rozhled:

4